

Nr 99.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1915 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen samt i särskilda propositioner gjorda framställningar angående engångskostnader för försvaret.

(1:a avd.)

I. Engångskostnader för lantförsvaret.

I den till riksdagen den 14 januari 1915 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under rubrik »Engångskostnader för försvaret» föreslagit riksdagen, bland annat,		<i>Statsverkspropositionen.</i>
att utav det av 1914 års senare riksdag till bestridande av kostnaderna för övning vid armén av årsklassen 1914 yngre beviljade anslaget, 11,098,186 kronor, för år 1916 anvisa kronor	2,503,317: —	
att utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av intendenturmateriel beviljade anslaget, 12,775,887 kronor, för år 1916 anvisa ...	» 4,000,000: —	
att utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av artillerimateriel beviljade anslaget, 10,632,600 kronor, för år 1916 anvisa	» 3,500,000: —	
att utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av ingenjörmateriel beviljade anslaget, 3,050,242 kronor, för år 1916 anvisa.....	» 1,016,747: —	
att utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av sjukvårds- och veterinärmateriel beviljade anslaget, 650,000 kronor, för år 1916 anvisa återstoden.....	» 325,000: —	

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 6 saml. 58 häft. (Nr 99.)

att bestämma, att samtliga ovannämnda belopp, vilka såsom engångskostnader för lantförsvaret anvisas för år 1916, skola i riksstaten uppföras såsom ett gemensamt reservationsanslag.

Enligt vid statsverkspropositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över lantförvarsärenden den 31 december 1914 har departementschefen beträffande berörda anslagsfrågor anfört följande:

»I sammanhang med avlåtandet till 1914 års senare riksdag av propositioner rörande ordnandet av rikets försvarsväsende framlade Kungl. Maj:t jämväl proposition med förslag till förordning om värnskatt. Ifrågavarande skatt avsågs för bestridande av de särskilda engångskostnader, som föranleddes av ny värnpliktslag och eljest erfordrades för avhjälpande av brister i rikets försvarsväsende. Därjämte framlade Kungl. Maj:t förslag till förordning angående statsverkets värnskattfond. Enligt denna förordning skulle statsverkets inkomster av värnskatten, i den mån de icke anvisades å stat för år 1915, avsättas till en särskild fond, benämnd värnskattefonden, för att användas till det med värnskatten avsedda ändamålet.

Uti skrivelse den 14 september 1914 anmälde riksdagen, att riksdagen, som antagit förordningar om värnskatt och angående statsverkets värnskattfond, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 138 angående vissa engångskostnader för lantförsvarets ordnande därom gjorda framställning,

dels till bestridande av kostnaderna för övning vid armén av årsklassen 1914 yngre beviljat ett anslag av 11,098,186 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt härav för år 1915 anvisat ett belopp av 6,643,682 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp under år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 55,000 kronor;

dels, utöver det å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 225,000 kronor för ordnande av landstormsförråd, till anskaffande av intendenturmateriel beviljat ett anslag av 12,775,887 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt härav för år 1915 anvisat ett belopp av 3,775,000 kronor ävensom medgivit, att avtal å kronans vägnar finge i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av intendenturmateriel för 13,000,887 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlades år 1915 med högst 4,000,000 kronor eller det belopp, som sammanlagt i statsverkspropositionen föreslagits och nu anvisats för ifrågavarande ändamål under år

1915, år 1916 med högst 4,000,000 kronor, år 1917 med högst 4,000,000 kronor och år 1918 med högst 1,000,887 kronor;

dels utöver de å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 600,000 kronor för fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrådslokaler därför, av 165,000 kronor för fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen (gevär och karbiner) och av 30,000 kronor för fortsatt anskaffning av pistoler m. m., till anskaffande av artillerimateriel beviljat ett anslag av 10,632,600 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt härav för år 1915 anvisat ett belopp av 2,705,000 kronor ävensom medgivit, att avtal å kronans vägnar finge i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av artillerimateriel för 11,427,600 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlades år 1915 med högst 3,500,000 kronor eller det belopp, som sammanlagt i statsverkspropositionen föreslagits och nu anvisats för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 3,500,000 kronor, år 1917 med högst 3,500,000 kronor och år 1918 med högst 927,600 kronor;

dels till anskaffande av ingenjörmateriel beviljat ett anslag av 3,050,242 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt härav för år 1915 anvisat ett belopp av 1,016,748 kronor ävensom medgivit, att avtal å kronans vägnar finge i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av ingenjörmateriel för 3,050,242 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlades år 1915 med högst 1,016,748 kronor eller det belopp, som nu anvisats för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 1,016,747 kronor och under år 1917 med högst 1,016,747 kronor;

dels ock till anskaffande av sjukvårds- och veterinärmateriel beviljat ett anslag av 650,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt härav för år 1915 anvisat ett belopp av 325,000 kronor ävensom medgivit, att avtal å kronans vägnar finge i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av sjukvårds- och veterinärmateriel för 650,000 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlades år 1915 med högst 325,000 kronor eller det belopp, som nu anvisats för ifrågavarande ändamål under år 1915, och år 1916 med högst 325,000 kronor.

Enligt riksdagens förenämnda skrivelse böra av de sålunda beviljade anslagen för år 1916 anvisas

för övergång till förändrad värnpliktstjänstgöring	kronor	2,503,317: —
till intendenturmateriel.....	»	4,000,000: —
» artillerimateriel.....	»	3,500,000: —
» ingenjörmateriel.....	»	1,016,747: —
» sjukvårds- och veterinärmateriel.....	»	325,000: —
eller tillhopa kronor		11,345,064: —

Uti underdånig skrivelse den 7 november 1914 har nu arméförvaltningen hemställt om avlåtande till riksdagen av proposition om anvisande för år 1916 av förenämnda belopp, tillhopa 11,345,064 kronor.»

Slutligen erinrade departementschefen, att Kungl. Maj:t den 9 oktober 1914 i enlighet med riksdagens beslut utfärdat förordningar om värnskatt samt angående statsverkets värnskattefond.

*Proposition
nr 49.*

Vidare har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten proposition av den 12 februari 1915, nr 49, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförvarsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att *dels* för anskaffande av viss artillerimateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 2,600,000 kronor, att ingå i det gemensamma reservationsanslag till engångskostnader för lantförsvaret, som föreslagits till uppförande i 1916 års riksstat; *dels* medgiva, att för täckande av ifrågasvarande utgift må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 2,600,000 kronor; *dels ock*, under förutsättning av bifall härtill, besluta, att de i 1916 års riksstat bland inkomsterna upptagna medel från värnskattefonden skola höjas med 2,600,000 kronor.

Till stöd för det i sistnämnda proposition innefattade förslaget har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»Uti sin skrivelse den 14 september 1914 i fråga om ordnandet av rikets försvarsväsende har riksdagen under avdelningen 'Vissa engångskostnader för lantförsvarets ordnande' beräknat kostnaderna för anskaffande av artillerimateriel till sammanlagt 18,632,000 kronor, därav 11,427,600 kronor för linjen och landstormen samt 7,205,000 kronor för reservformationerna.

Beträffande fördelningen av dessa kostnader har riksdagen beräknat, att kostnaderna för linjen och landstormen skola utgå under åren 1915—1918 och för reservformationerna under åren 1918—1920 och följande år med nedannämnda belopp:

för linjen och landstormen:

år 1915	kronor	3,500,000: —
» 1916	»	3,500,000: —
» 1917	»	3,500,000: —
» 1918	»	927,600: —
Summa kronor		11,427,600: —

för reservformationerna:

år 1918	kronor	2,205,000: —
» 1919	»	2,500,000: —
» 1920 och följande år	»	2,500,000: —
Summa kronor		7,205,000: —

Då av det för år 1915 beräknade beloppet, 3,500,000 kronor, 795,000 kronor av Kungl. Maj:t redan upptagits å fjärde huvudtiteln i den till riksdagen avlätna statsverkspropositionen, ansåg riksdagen, i anslutning till vad Kungl. Maj:t jämväl föreslagit, att de för linjens och landstormens utrustning beräknade kostnaderna, som vore avsedda att utgå av värnskattemedel, kunde minskas från 11,427,600 till 10,632,600 kronor samt den för år 1915 erforderliga anvisningen från 3,500,000 kronor till 2,705,000 kronor.

Med anledning härav och i anslutning till vad Kungl. Maj:t föreslagit beslöt riksdagen att, utöver de å fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen för år 1915 upptagna belopp av 600,000 kronor för fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrådslokaler därför, av 165,000 kronor för fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen (gevär och karbiner) och av 30,000 kronor för fortsatt anskaffning av pistoler m. m., till auskaffande av artillerimateriel bevilja ett anslag av 10,632,600 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt härav för år 1915 anvisa ett belopp av 2,705,000 kronor ävensom medgiva, att avtal å kronans vägnar finge i föreskriven ordning träffas med leverantörer om leveranser av artillerimateriel för 11,427,600 kronor, på villkor beträffande betalningstiden att betalning erlades år 1915 med högst 3,500,000 kronor eller det belopp, som sammanlagt i statsverkspropositionen föreslagits och genom riksdagens förvarande beslut anvisats för ifrågavarande ändamål under år 1915, år 1916 med högst 3,500,000 kronor, år 1917 med högst 3,500,000 kronor och år 1918 med högst 927,600 kronor.

I enlighet med den av riksdagen godkända planen för kostnadernas fördelning har Kungl. Maj:t uti innevarande års statsverksproposition under rubriken 'Engångskostnader för försvaret' föreslagit riksdagen att utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av artillerimateriel beviljade anslaget för år 1916 anvisa 3,500,000 kronor ävensom bestämma, att såväl ifrågavarande som vissa andra belopp, vilka såsom engångskostnader för lantförsvaret anvisas för år 1916, skola i riksdagen uppföras såsom ett gemensamt reservationsanslag.

Vidare har Kungl. Maj:t, på hemställan av chefen för finansdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att för täckande av ifrågavarande engångskostnader för lantförsvaret, uppgående till 11,345,064 kronor, ävensom vissa engångskostnader för sjöförsvarets ordnande, uppgående till 8,933,700 kronor, må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 20,278,764 kronor.

Bland den artilleriutrustning, som enligt den av riksdagen godkända planen är avsedd att anskaffas, ingår viss materiel för ett belopp av 4,565,000 kronor. Av detta belopp falla 1,965,000 kronor å linjen och landstormen och 2,600,000 kronor å reservformationerna. Det förra beloppet ingår således uti det av riksdagen redan beviljade anslaget, medan däremot det senare ännu icke blivit av riksdagen beviljat.

Med anledning av en utav chefen för generalstaben gjord framställning har nu arméförvaltningens artilleridepartement i särskild skrivelse den 4 februari 1915 hemställt om åtgärders vidtagande för att hela det för anskaffning av ifrågavarande materiel beräknade beloppet, 4,565,000 kronor, måtte under den närmaste tiden bliva disponibelt.

Artilleridepartementets framställning innebär, att förenämnda belopp 2,600,000 kronor, vilket enligt den av riksdagen godkända planen för engångskostnadernas fördelning skall utgå först under år 1918 och följande år, måtte redan nu bliva för det därmed avsedda ändamålet tillgängligt. Då jag, i likhet med vederbörande myndighetér, anser det vara av vikt, att den materielanskaffning, varom här är fråga, påskyndas, torde framställning böra göras till riksdagen om beviljande för år 1916 av det för ändamålet erforderliga anslaget å 2,600,000 kronor. I likhet med övriga för år 1916, såsom engångskostnader för lantförsvaret, äskade belopp bör jämväl det nu förevarande utgå av statsverkets värnskattefond.»

Härjämte har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition av den 30 april 1915 (nr 194) under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels för anskaffande av viss intendenturmateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 5,315,000 kronor;

dels för anskaffande av viss artillerimateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 5,718,000 kronor;

dels för anskaffande av viss ingenjörmateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 420,000 kronor;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, i mån av behov, redan under år 1915 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna vad som för vart och ett av ovannämnda ändamål anvisas;

dels bestämma, att samtliga ovannämnda belopp, tillhopa 11,453,000 kronor, skola ingå i det gemensamma reservationsanslag till engångskostnader för lantförsväret, som föreslagits till uppförande i 1916 års riksstat;

dels medgiva, att för täckande av ifrågavarande utgifter må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 11,453,000 kronor;

dels ock, under förutsättning av bifall härtill, besluta, att de i 1916 års riksstat bland inkomsterna upptagna medel från värnskattefonden skola höjas med 11,453,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en av herr *E. Lithander* inom andra kammaren väckt, till utskottets förberedande behandling överlämnad motion (nr 3), däri hemställts, att riksdagen ville besluta att omedelbart ställa trettio miljoner kronor till Kungl. Maj:ts förfogande att användas till att ofördröjligen förse landstormen med fältmässig utrustning.

Slutligen har till utskottet remitterats en av herr *T. Zetterstrand* likaledes inom andra kammaren väckt motion (nr 71), vari föreslagits, att riksdagen för sin del måtte besluta, att det överskott av värnskatte-medel, som, efter tillgodoscende av de försvarsändamål, för vilka sagda medel äro avsedda, tilläventyrs kan uppkomma, må i den mån så finnes erforderligt användas till fullständigande av landstormens utrustning.

Beträffande vad motionärerna till stöd för sina framställningar anført, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets
yttrande.

Beträffande först de av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen begärda anvisningarna för lantförsvarets behov för år 1916 överensstämma dessa till alla delar med vad av sistlidna riksdag i sådant avseende beräknats och har utskottet icke något att erinra mot desamma.

Den i propositionen nr 49 gjorda framställningen om ett anslag av 2,600,000 kronor för anskaffande av viss artillerimateriel innebär, att detta belopp, som enligt den av riksdagen godkända planen för engångskostnadernas fördelning skulle utgå först under år 1918 och följande år, skulle redan nu bliva för det därmed avsedda ändamålet tillgängligt.

Utskottet, som tagit del av de till denna fråga hörande handlingarna, får, under uttalande av sin förväntan, att de ifrågavarande anskaffningarna bliva på ett även ur ekonomisk synpunkt ändamålsenligt sätt ordnade, tillstyrka vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

Beträffande härefter de i propositionen nr 194 begärda anvisningarna har, enligt vad chefen för finansdepartementet till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet den 30 april 1915 anført, å värnskattemedlen beräknats uppstå ett överskott av omkring 11,800,000 kronor. Efter frånräknande av 275,000 kronor, som redan disponerats för sjöförsvaret, återstode ett odisponerat överskott av 11,525,000 kronor.

Detta överskott å värnskattemedel kommer emellertid att åtminstone i viss mån uppvägas av ökade utgifter, som värnskattefonden kommer att få vidkännas. På grund av nu rådande extra ordinära förhållanden hava nämligen prisen stigit å en del av den materiel, som enligt redan fattade beslut skall anskaffas för värnskattemedel. För mötande av denna prisstegring har i propositionen nr 197 föreslagits, att statsverkets inkomster av krigskonjunkturskatten skola till den del varmed de överskjuta en summa av 3,850,000 tillföras statens värnskattefond ävensom att i sammanhang därmed till förstärkande av nyssnämnda fond skall å 1916 års riksstat anvisas ett förslagsanslag av krigskonjunkturskattemedel å 3,350,000 kronor.

Vid sådant förhållande torde — anför chefen för finansdepartementet — hinder icke möta att för nya ändamål disponera hela det å värnskattemedlen odisponerade beloppet 11,525,000 kronor.

Beträffande då det för *intendenturmateriel* begärda anslaget har chefen för lantförvarsdepartementet anført, att, då det ansetts behöfligt att ofördröjligen låta uppgöra en plan för landstormens utrustning, särskilda sakkunniga blivit för detta ändamål tillkallade. I skrivelse den 30 mars 1915 hade dessa sakkunniga framlagt utredning och förslag

angående en första komplettering under den närmaste framtiden av landstormens intendenturmateriel utöver den av 1914 års senare riksdag beslutade. Beträffande den omfattning, vari nämnda komplettering borde äga rum, hade de sakkunniga framställt två huvudalternativ, det ena slutande å en kostnad av 5,315,000 kronor och det andra å 9,126,000 kronor. Ehuru det enligt departementschefens mening givetvis skulle vara synnerligen önskvärt, att anskaffning kunde redan nu äga rum enligt det senare alternativet, läte sig detta av kostnadsskäl dock icke göra. Kompletteringen av landstormens utrustning måste nämligen bedömas i samband med andra önskemål, lika starka eller än starkare för krigsberedskapens höjande. Departementschefen ansåge sig därför böra förorda det förra, lägre alternativet, slutande å en kostnad av 5,315,000 kronor, varför anslag nu av Kungl. Maj:t äskats.

I fråga om anskaffning av *artillerimateriel* har departementschefen yttrat, att den viktigaste av de lärdomar, som det nu pågående världskriget givit, syntes departementschefen vara den synnerligen stora betydelsen av att äga tillräcklig tillgång på tung artillerimateriel. Departementschefen hade därför låtit verkställa utredning angående de åtgärder i sådant syfte, som utan kaderökning kunde vidtagas. Denna utredning hade givit vid handen, att utöver den artillerimateriel, som enligt 1914 års härordningsbeslut vore avsedd att anskaffas, behövde ytterligare anskaffas dylik materiel för en beräknad kostnad av sammanlagt 8,152,000 kronor. Med hänsyn till nödvändigheten av att tillgodose jämväl andra behov syntes dock — anför departementschefen — för närvarande icke böra för ifrågasättande ändamål beräknas mera än 5,718,000 kronor.

Vidkommande det begärda anslaget för anskaffande av viss *ingenjörmateriel* hava närmare upplysningar lämnats i särskild skrivelse av arméförvaltningens fortifikationsdepartement, av vilken skrivelse utskottet tagit del.

Vad beträffar de av Kungl. Maj:t i propositionen nr 194 begärda anslagen för anskaffande av intendenturmateriel, artillerimateriel och ingenjörmateriel är utskottet övertygat därom, att de ifrågasatta anskaffningarna skulle vara för armén synnerligen betydelsefulla för höjande av dess krigsberedskap. Särskilt anser utskottet anskaffningen av intendenturmateriel för landstormens utrustning vara av stort behov påkallad.

Då utskottet emellertid finner stor varsamhet böra iakttagas vid de nu ifrågasatta nya anvisningarna å värnskattefonden, anser sig utskottet icke böra tillstyrka Kungl. Maj:ts proposition oförändrad. Av handlingarna i ärendet framgår, att även mindre omfattande förslag rörande anskaffning av intendenturmateriel och artillerimateriel blivit framlagda, slutande

å respektive 3,362,000 kronor och 2,918,000 kronor. Med användande av dessa siffror vill utskottet förorda följande anvisningar, nämligen

för intendenturmateriel	3,362,000 kronor	
» artillerimateriel	2,918,000	»
» ingenjörmateriel	420,000	»

Summa 6,700,000 kronor

Vidkommande herrar Lithanders och Zetterstrands motioner finner sig utskottet icke i vidare mån kunna tillmötesgå motionärernas förslag än som följer av vad utskottet hemställt i fråga om det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till intendenturmateriel. Motionerna torde därför få anses besvarade genom vad utskottet beträffande sistnämnda anslag föreslagit.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts därom i statsverkspropositionen framställda förslag

a) utav det av 1914 års senare riksdag till bestridande av kostnaderna för övning vid armén av årsklassen 1914 yngre beviljade anslaget, 11,098,186 kronor, för år 1916 anvisa kronor 2,503,317: —

b) utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av intendenturmateriel beviljade anslaget, 12,775,887 kronor, för år 1916 anvisa » 4,000,000: —

c) utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av artillerimateriel beviljade anslaget, 10,632,600 kronor, för år 1916 anvisa » 3,500,000: —

d) utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av ingenjörmateriel beviljade anslaget, 3,050,242 kronor, för år 1916 anvisa » 1,016,747: —

e) utav det av 1914 års senare riksdag till anskaffande av sjukvårds- och veterinärmate-

riel beviljade anslaget, 650,000 kronor, för år 1916 anvisa återstoden kronor 325,000: —

II. med bifall till vad därom i propositionen nr 49 föreslagits för anskaffande av viss artillerimateriel bevilja för år 1916 ett anslag av 2,600,000 kronor;

III. i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 194

a) för anskaffande av viss intendenturmateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 3,362,000 kronor;

b) för anskaffande av viss artillerimateriel bevilja för år 1916 ett belopp 2,918,000 kronor;

c) för anskaffande av viss ingenjörmateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 420,000 kronor;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i mån av behov, redan under år 1915 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna vad som för vart och ett av i punkterna a)—c) omnämnda ändamål anvisas;

IV. bestämma, att de ovan omnämnda beloppen, tillhopa 20,645,064 kronor, skola under titel »engångskostnader för lantförsvaret» i riksstaten för år 1916 uppföras såsom ett gemensamt reservationsanslag;

V. besluta, att herr E. Lithanders motion nr 3, i den mån den icke besvarats genom utskottets hemställan under punkt III här ovan, icke må av riksdagen bifallas;

VI. förklara, att herr T. Zetterstrands motion nr 71 skall anses besvarad genom vad utskottet hemställt i punkt III här ovan.

II. Engångskostnader för sjöförsvaret.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen under titeln »Engångskostnader för försvaret» föreslagit riksdagen, bland annat, att, i avvaktan på den proposition angående engångskostnader för sjöförsvarets ordnande, Kungl. Maj:t komme att till riksdagen avlåta, till engångskostnader för sjöförsvaret i 1916 års riksstat beräkna ett reservationsanslag till belopp av 8,933,700 kronor.

Statsverkspropositionen.

I detta ämne har enligt vid statsverkspropositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden den 14 januari 1915 departementschefen anfört följande:

»I proposition nr 156 den 20 juni 1914 framlades för riksdagen redogörelse och förslag beträffande vissa engångskostnader för sjöförsvarets ordnande, vilka ansågos bära bestridas av värnskattemedel.

I anslutning till sålunda lämnad redogörelse sammanfattades i en tablå, intagen å sidan 22 i nämnda proposition, samtliga dessa engångsutgifter, fördelade å särskilda ändamål och år. Denna tablå var av följande lydelse:

	År 1915.	Ar 1916.	År 1917.	Ar 1918 o. följande.	Summa.
Flottan.					
Övning av årsklasserna 1914 y och 1915 ä.....	500,000	485,000	315,000	—	1,300,000
Nybyggnad av krigsfartyg	100,000	3,202,000	—	—	3,302,000
Ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåtar	297,000	178,000	—	—	475,000
Ombyggnad av torpedkryssare till depåfartyg för undervattens- båtar	385,000	—	—	—	385,000
Bärgningsmateriel för undervat- tensbåtar	250,000	—	—	—	250,000
Docka jämte verkstad för flottans station i Stockholm	300,000	750,000	350,000	—	1,400,000
Örlogsdepå vid Härnösand	100,000	800,000	800,000	—	1,700,000
Torpedmateriel	50,000	125,000	125,000	—	300,000
Minmateriel	50,000	125,000	125,000	—	300,000
Säger för flottan	2,032,000	5,665,000	1,715,000	—	9,412,000
Kustartilleriet.					
Övning av årsklassen 1914 y ...	382,200	292,700	3,800	131,500	810,200
Nyanläggningar och nyanskaff- ningar för det fasta kustför- svaret (utom Färösunds kust- position)	2,750,000	2,750,000	2,750,000	5,498,690	13,748,690
Färösunds kustposition eller an- dra försvaranstalter å Gott- land	225,000	—	—	—	225,000
Säger för kustartilleriet	3,357,200	3,042,700	2,753,800	5,630,190	14,783,890
Summa för marinen	5,389,200	8,707,700	4,468,800	5,630,190	24,195,890

Kungl. Maj:ts framställningar till riksdagen anslöto sig till beräkningarna i denna tablä och innefattade förslag att beloppen för de särskilda ändamålen måtte beviljas och i erforderlig del anvisas för år 1915 eller ock, vad angick dockan i Stockholm samt Fårösunds kustposition eller andra försvarsanstalter å Gottland, för sistnämnda år avsättas.

I anledning av Kungl. Maj:ts berörda framställningar beslöt riksdagen att, under förutsättning att Kungl. Maj:t godkände riksdagens beslut angående ny värnpliktslag och angående sjöförvarets ordnande,

beträffande flottan

a) till anskaffning av bärgningsmateriel för undervattensbåtar för år 1915 bevilja ett anslag av 250,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att i mån av behov redan under år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp;

b) för ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåtarna Oden, Thor, Niord, Dristigheten, Åran, Vasa, Manligheten och Oscar II bevilja ett anslag av 590,500 kronor, att utgå av värnskattemedel, och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 297,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp under år 1914 av tillgängliga medel i mån av behov förskottsvis utanordna 192,000 kronor;

c) till ombyggnad av två torpedkryssare till depåfartyg för undervattensbåtar för år 1915 bevilja ett anslag av 385,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, med rätt för Kungl. Maj:t att av detta belopp under år 1914 av tillgängliga medel i mån av behov förskottsvis utanordna 210,000 kronor;

d) för anskaffning av torpedmateriel för flottan bevilja ett anslag av 300,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 50,000 kronor;

e) för anskaffning av minmateriel för flottan bevilja ett anslag av 300,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 50,000 kronor;

f) för anläggande av ny docka vid flottans station i Stockholm, vilken anläggning beräknats kosta 1,400,000 kronor, av värnskattemedel för år 1915 avsätta ett belopp av 300,000 kronor;

g) för anläggande av en örlogsdepå vid Härnösand bevilja ett anslag av 1,700,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 100,000 kronor; samt

h) till bestridande av kostnaderna för övning vid flottan av värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre, bevilja ett

anslag av 1,450,000 kronor, att utgå av värnskattemedel, samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 560,000 kronor;

beträffande kustartilleriet

a) till bestridande av kostnaderna för övning vid kustartilleriet av värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1914 yngre, bevilja ett anslag av 819,700 kronor, att utgå av värnskattemedel, och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 386,200 kronor;

b) till nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret, med undantag av Färösunds kustposition, bevilja ett anslag av 13,748,690 kronor, att utgå av värnskattemedel, och därav för år 1915 anvisa ett belopp av 2,750,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av sistnämnda summa under år 1914 av tillgängliga medel utanordna för arbetenas påbörjande erforderliga belopp; samt

c) av värnskattemedel för år 1915 avsätta ett belopp av 225,000 kronor, att användas till försvarsanstalter på Gottland, på sätt framdeles kunde av Konung och riksdag närmare bestämmas.

Riksdagens omförmälda beslut överensstämde med Kungl. Maj:ts förslag i ämnet med undantag därav att riksdagen, som bestämt penningbidrag och penningtillskott till de värnpliktiga till högre belopp än Kungl. Maj:t föreslagit, till följd därav höjde här ifrågavarande anslag till de värnpliktigas övningar ävensom att riksdagen ökade anslaget till ändringsarbeten å pansarbåtar.

Sammanlagda beloppet av sålunda för år 1915 anvisade eller avsatta medel, 5,453,200 kronor, uppfördes av riksdagen i riksstaten för samma år under rubriken: »Verkliga utgifter. XIII Engångskostnader för försvaret» såsom gemensamt reservationsanslag med enhetstitel: »Engångskostnader för sjöförsvaret».

I samband med förutnämnda beslut om avsättande av medel, att användas till försvarsanstalter på Gottland, hemställde riksdagen om utredning och förslag, att framläggas för 1915 års riksdag, huruvida Färösunds kustposition lämpligen kunde ersättas av andra försvarsanstalter.

Marinförvaltningen har med skrivelse den 24 november 1914 avgivit förslag, att framläggas för riksdagen, angående anslag för år 1916 att utgå av värnskattemedel. Ämbetsverket har därvid i huvudsak följt ovan angivna beräkningar i propositionen nr 156 för år 1916 med iakttagande av de jämkningar, som föranledas av riksdagens beslut.

Emellertid är flertalet av de arbeten och anskaffningar vid sjö-

försvaret, som skola tillgodoses genom värnskattemedel, fortfarande föremål för utredning eller vidare planläggning.

För att nämna några de mest betydande fallen i detta avseende vill jag erinra om följande:

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 september 1914 hava uppdrag givits dels åt marinförvaltningen, chefen för marinstaben och inspektören av flottans övningar till sjöss att snarast möjligt, efter det marinförvaltningen låtit höra stationsbefälhavaren och varvschefen vid flottans station i Stockholm, gemensamt inkomma med yttrande angående platsen för ny docka vid nämnda station, dels ock åt marinförvaltningen att snarast möjligt inkomma med huvudsaklig plan för utförande under särskilda år av den anläggning av en örlogsdepå vid Härnösand, vartill riksdagen beviljat medel.

Vidare hava genom Kungl. Maj:ts beslut samma den 17 september 1914 chefen för generalstaben och chefen för marinstaben anbefallts att gemensamt inkomma med utredning och förslag, huruvida Fårösunds kustposition lämpligen skulle kunna ersättas av andra försvarsanstalter, med föreskrift tillika att nämnda utredning och förslag borde avgivas å sådan tid, att proposition i ämnet kunde framläggas för 1915 års riksdag.

Anledningen därtill, att dessa och andra av mig nu ej särskilt angivna utredningar och förslag ännu ej inkommit, är naturligen att finna i ärendenas vidlyftiga beskaffenhet samt den mångfald av andra brådskande ärenden, som samtidigt till behandling förelegat för vederbörande myndigheter, vilka förhållanden omöjliggjort, att under den korta tid, som hittills stått till buds, dessa utredningsarbeten bragts till slut.

Då förhoppning torde förefinnas, att åsyftade utredningar skola föreligga färdiga å sådan tid att de kunna tagas i omprövning för senare framställningar till den nu sammanträdande riksdagen och samtliga frågor under sjöförsvaret rörande anslag av värnskattemedlen lämpligen torde böra företagas till behandling i ett sammanhang, anser jag mig icke nu böra närmare ingå å dessa frågor.

Dock synas mig erforderliga anslagsmedel för år 1916 böra tagas i beräkning vid framställningarna i statsverkspropositionen till riksdagen. Därvid torde böra läggas till grund vad som angivits i förenämnda proposition nr 156, eller för år 1916 ett belopp av 8,707,700 kronor, utökat med den höjning, som betingas av riksdagens oförmälda beslut om större anslag för vissa ändamål. Därjämte torde böra medräknas ett belopp för vissa ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåten Tapperheten.

Summan av erforderliga medel har med hänsyn till det nu anförda beräknats till 8,933,700 kronor.»

Proposition
nr 164.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten proposition av den 20 april 1915, nr 164, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels anvisa för år 1916, att utgå av värnskattemedel,

till bestridande av kostnaderna för övning vid flottan av värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre, av det beviljade anslaget av 1,450,000 kronor ett belopp av 540,000 kronor ävensom medgiva, att ifrågakvarande anslag må användas jämväl till täckande av övriga utgifter, som uppstå till följd av sänkningen av värnpliktsåldern för flottans värnpliktiga från 21:a till 20:e levnadsåret;

för nyanskaffning under åren 1915—1919 av krigsfartygsmateriel av det beviljade anslaget av 3,302,000 kronor återstående icke anvisade beloppet, 3,202,000 kronor;

för ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåtarna Oden, Thor, Niord, Dristigheten, Åran, Vasa, Manligheten och Oscar II av det beviljade anslaget av 590,500 kronor, återstående icke anvisade beloppet, 293,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att utanordna erforderlig del därav redan år 1915;

för anläggande av en örlogsdepå vid Härnösand av det beviljade anslaget av 1,700,000 kronor ett belopp av 800,000 kronor;

för anskaffning av torpedmateriel för flottan av det beviljade anslaget av 300,000 kronor hälften av den icke anvisade delen eller 125,000 kronor;

för anskaffning av minmateriel för flottan av det beviljade anslaget av 300,000 kronor hälften av den icke anvisade delen eller 125,000 kronor;

för utförande av återstående moderniseringsarbeten å 1:a klass pansarbåten Tapperheten ett anslag av 48,300 kronor;

till bestridande av kostnaderna för övning vid kustartilleriet av värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1914 yngre, av det beviljade anslaget av 819,700 kronor ett belopp av 298,200 kronor ävensom medgiva, att ifrågakvarande anslag må användas jämväl till täckande av övriga utgifter, som uppstå till följd av sänkningen av värnpliktsåldern för kustartilleriets värnpliktiga från 21:a till 20:e levnadsåret;

till nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret, med undantag av Färösunds kustposition, av det beviljade

anslaget av 13,748,690 kronor ett belopp av 2,750,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att utanordna erforderlig del därav redan år 1915;

dels ock besluta att för anläggande av ny docka vid flottans station i Stockholm, vilken anläggning beräknats kosta 1,400,000 kronor, av värnskattemedel för år 1916 avsätta ett belopp av 750,000 kronor.

Beträffande den utredning departementschefen i sistnämnda statsrådsprotokoll lämnat tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Till bestridande av kostnaderna för *övning vid flottan av värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre*, begärde Kungl. Maj:t i propositionen nr 156 till sistlidna riksdag ett anslag av 1,300,000 kronor att utgå av värnskattemedel. Enligt den ovan intagna, till sistnämnda proposition hörande tablån beräknades av sistnämnda summa ett belopp av 485,000 kronor bära anvisas för år 1916. Riksdagen höjde emellertid den begärda anslagssumman med 150,000 kronor till 1,450,000 kronor på grund av beslutad höjning i det till de värnpliktiga utgående penningbidrag och penningtillskott. Av ifrågavarande anslagsökning har ett belopp av 55,000 kronor ansetts bära anvisas för år 1916; och har därför Kungl. Maj:t nu för övning av årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre vid flottan begärt en anvisning av (485,000 + 55,000 =) 540,000 kronor.

Av samma anledning, som nyss omnämndes, beviljade sistlidna riksdag till bestridande av kostnaderna för *övning vid kustartilleriet av värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1914 yngre*, ett anslag av 819,700 kronor emot av Kungl. Maj:t begärda 810,200 kronor. Av riksdagens skrivelse nr 1 vid 1914 års senare riksdag framgår, att av det sålunda beviljade anslaget ett belopp av 298,200 kronor beräknats för år 1916; och överensstämmer den av Kungl. Maj:t nu begärda anvisningen med denna beräkning.

I samband med de båda sistnämnda anslagsfrågorna har Kungl. Maj:t begärt ett förtydligande medgivande i fråga om anslagens användning.

Till ersättande av kostnaderna för bärgning och reparation av 1:a klass *pansarbåten Tapperheten* har Kungl. Maj:t i propositionen nr 90 begärt ett anslag på extra stat för år 1916 av 1,340,808 kronor. Denna framställning har riksdagen bifallit. I de till nyssnämnda belopp beräknade kostnaderna ingår även kostnaden för vissa förändringar i fartygets överbyggnad, vilka utförts vid fartygets reparation. Återstående moderniseringsarbeten, som beräknats draga en kostnad av 48,300 kronor, hava nu föreslagits till gäldande av värnskattemedel. I *övriga delar* överensstämmer Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag beträffande engångskostna-

derna för sjöförsvaret med de beräkningar för år 1916, som upptagits i ovanstående tablå, hörande till propositionen nr 156 till 1914 års senare riksdag.

För *anläggande av en ny docka vid flottans station i Stockholm* har upptagits ett belopp av 750,000 kronor för år 1916, vilken summa av Kungl. Maj:t föreslagits att avsättas för sistnämnda år av den anledning att förslag rörande platsen för dockan ännu icke kan föreläggas riksdagen.

Emot vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit beträffande engångskostnaderna för sjöförsvaret har utskottet icke haft något att erinra.

Samtliga de nu ifrågavarande anslagen torde i likhet med vad som föreslagits beträffande engångskostnaderna för lantförsvaret böra sammanföras till ett gemensamt reservationsanslag.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I. anvisa för år 1916, att utgå av värnskatte-medel,

a) till bestridande av kostnaderna för övning vid flottan av värnpliktiga, tillhörande årsklasserna 1914 yngre och 1915 äldre, av det beviljade anslaget av 1,450,000 kronor ett belopp av 540,000 kronor ävensom medgiva, att ifrågavarande anslag må användas jämväl till täckande av övriga utgifter, som uppstå till följd av sänkningen av värnpliktsåldern för flottans värnpliktiga från 21:a till 20:e levnadsåret;

b) för nyanskaffning under åren 1915—1919 av krigsfartygsmateriel av det beviljade anslaget av 3,302,000 kronor återstående icke anvisade beloppet 3,202,000 kronor;

c) för ändringsarbeten å 1:a klass pansarbåtarna Oden, Thor, Niord, Dristigheten, Åran, Wasa, Manlighet och Oscar II av det beviljade anslaget av 590,500 kronor återstående icke anvisade beloppet, 293,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att utanordna erforderlig del därav redan år 1915;

d) för anläggande av en örlogsdepå vid Hernösand av det beviljade anslaget av 1,700,000 kronor ett belopp av 800,000 kronor;

e) för anskaffning av torpedmateriel för flottan

av det beviljade anslaget av 300,000 kronor hälften av den icke anvisade delen eller 125,000 kronor;

f) för anskaffning av minmateriel för flottan av det beviljade anslaget av 300,000 kronor hälften av den icke anvisade delen eller 125,000 kronor;

g) för utförande av återstående moderniseringsarbeten å 1:a klass pansarbåten Tapperheten ett anslag av 48,300 kronor;

h) till bestridande av kostnaderna för övning vid kustartilleriet av värnpliktiga, tillhörande årsklassen 1914 yngre, av det beviljade anslaget av 819,700 kronor ett belopp av 298,200 kronor ävensom medgiva, att ifrågavarande anslag må användas jämväl till täckande av övriga utgifter, som uppstå till följd av sänkningen av värnpliktsåldern för kustartilleriets värnpliktiga från 21:a till 20:e levnadsåret;

i) till nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret, med undantag av Fårösunds kustposition, av det beviljade anslaget av 13,748,690 kronor ett belopp av 2,750,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att utanordna erforderlig del därav redan år 1915;

II. besluta att för anläggande av ny docka vid flottans station i Stockholm, vilken anläggning beräknats kosta 1,400,000 kronor, av värnskattemedel för år 1916 avsätta ett belopp av 750,000 kronor;

III. bestämma, att samtliga ovannämnda belopp, tillhoppa 8,932,000 kronor, skola under titel »engångskostnader för sjöförsvaret» i riksstaten för år 1916 uppföras såsom ett gemensamt reservationsanslag.

III. Anvisning å värnskattefonden.

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t under titeln »Engångskostnader för försvaret» föreslagit riksdagen medgiva, att för täckande av under nämnda titel upptagna utgifter må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 20,278,764 kronor.

Kungl. Maj:t har vidare i den ovan omnämnda propositionen nr 49 angående anskaffande av viss artillerimateriel föreslagit riksdagen

dels medgiva, att för täckande av det för anskaffande av viss artilleri-materiel äskade beloppet må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 2,600,000 kronor, *dels ock*, under förutsättning av bifall härtill, besluta, att de i 1916 års riksstat bland inkomsterna upptagna medel från värnskattefonden skola höjas med 2,600,000 kronor.

I propositionen nr 194 angående anskaffande av viss materiel för armén har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels medgiva, att för täckande av i propositionen omförmälda utgifter må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 11,453,000 kronor;

dels ock, under förutsättning av bifall härtill, besluta, att de i 1916 års riksstat bland inkomsterna upptagna medel från värnskattefonden skola höjas med 11,453,000 kronor.

Vid bifall till vad utskottet ovan i detta utlåtande tillstyrkt, komma anslagen för år 1916 till engångskostnader för försvaret att uppgå till

för lantförsvaret	kronor	20,645,064: —
» sjöförsvaret	»	8,932,000: —
	tillhopa kronor	29,577,064: —

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva att till täckande av anslagen för år 1916 till engångskostnader för försvaret må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 29,577,064 kronor.

I fråga om Kungl. Maj:ts förslag om höjning av de i 1916 års riksstat bland inkomsterna upptagna medlen från värnskattefonden kommer utskottet att avgiva yttrande i sitt betänkande angående statsregleringen för år 1916.

Stockholm den 17 maj 1915.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius, O. Jonsson, O. M. Strömberg, H. F. Lamn, H. H. K. Ericson, C. G. Ekman, A. C. Lindblad, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, N. O. Bruce* och *K. A. Malmberg* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman, F. W. Thorsson, H. Andersson* i Skivarp, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *J. Ström, H. Lemke, K. O. Strid, S. E. Andersson* i Hägelåkra och *J. A. Ingvarson*.

Reservation:

vid avdelning I (ang. engångskostnader för lantförsvaret) samt avdelning III (ang. anvisning å värnskattefonden)

av herrar *A. C. Lindblad, F. W. Thorsson, K. V. Rydén* i Malmö, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Anderson* i Råstock och *J. A. Ingvarson*, vilka anfört följande:

»Uti proposition nr 194 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* för anskaffande av viss intendenturmateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 5,315,000 kronor;

dels för anskaffande av viss artillerimateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 5,718,000 kronor;

dels för anskaffande av viss ingenjörmateriel bevilja för år 1916 ett belopp av 420,000 kronor;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, i mån av behov, redan under år 1915 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna vad som för vart och ett av ovannämnda ändamål anvisas;

dels bestämma, att samtliga ovannämnda belopp, tillhopa 11,453,000 kronor, skola ingå i det gemensamma reservationsanslag till engångskostnader för lantförsvaret, som föreslagits till uppförande i 1916 års riksstat;

dels medgiva, att för täckande av ifrågavarande utgifter må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 11,453,000 kronor;

dels och, under förutsättning av bifall härtill, besluta, att de i 1916 års riksstat bland inkomsterna upptagna medel från värnskattefonden skola höjas med 11,453,000 kronor.

Genom beslut vid 1914 års senare riksdag disponerades av värn-

skattemedel för lantförsvaret 50,800,000 kronor och sjöförsvaret 24,470,890 kronor eller tillsammans 75,270,890 kronor.

Enligt uppgjorda anskaffningsplaner och därpå grundade kostnadsberäkningar, skulle med då beräknade anskaffningspriser erfordras 53,100,000 kronor av värnskattemedel för lantförsvarets behov. Emellertid ansåg riksdagen att om leveranserna ordnades planmässigt och med omsikt, skulle därigenom det beräknade beloppet kunna minskas med 2,300,000 kronor till 50,800,000 kronor.

De förhållanden, som inträtt sedan riksdagen fattade sitt beslut i föreliggande fråga, hava fullständigt omintetgjort riksdagens uttalade förhoppning om minskade anskaffningskostnader. Tvärtom lära synnerligen ökade priser betingats för redan gjorda anskaffningar.

Det synes oss därför riktigt att i första hand beräkna anslaget till den för armén beslutade anskaffningen till den ursprungliga kostnaden av 53,100,000 kronor.

Enligt den nu föreliggande propositionen har sjöförsvaret, utöver av 1914 års riksdag beviljade 24,470,890 kronor, erhållit 275,000 kronor.

Sålunda skulle nu, utan någon som helst förhöjning av de beräknade anskaffningskostnaderna, värnskattemedel vara av riksdagen disponerade till ett belopp av 77,845,890 kronor.

Värnskattens hela inkomst beräknas av Kungl. Maj:t till i ruut tal 87,000,000 kronor; av densamma återstår således att disponera 9,154,110 kronor.

Utskottet tillstyrker nu att Kungl. Maj:t härav skall få använda för intendentur-, artilleri- och ingenjörmateriel 6,700,000 kronor; härefter skulle återstå endast 2,454,110 kronor.

De anskaffningskostnader, som framkallats av det senare årets osäkra förhållande, inbjuda till synnerlig varsamhet med disponerandet av värnskattfondens medel, annars är fara värt att den ej kan täcka de behov, varför den är hopbragt.

Skulle utskottets förslag bifallas, räcka ej de därefter återstående medlen att bära 5 procent höjning i de för lantförsvaret beräknade anskaffningskostnaderna.

Under sådana förhållanden kunna vi icke biträda vare sig Kungl. Maj:ts proposition eller utskottets förslag. Vid övervägande av, vad som av det begärda kan anses mest av behovet påkallat, ha vi i överensstämmelse med den uppfattning, som framfördes av det socialdemokratiska partiets ledamöter i reservation till 1914 års härordningsbeslut, ansett

att landstormens förseende med utrustning är en angelägenhet, som bör gå före andra och nyare anslagskrav.

På grund av vad sålunda anförts, anse vi att utskottet bort hemställa, under avdelning I,

att riksdagen må

I == utskottet.

II == utskottet.

III i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 194

a) med avslag å de begärda anvisningarna för anskaffande av viss artillerimateriel och ingenjörmateriel bevilja för år 1916 för anskaffande av viss intendenturmateriel ett belopp av 5,315,000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i mån av behov redan under år 1915 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna vad som för sistnämnda ändamål anvisas.

IV bestämma, att de ovan omförmälda beloppen, tillhoppa 19,260,064 kronor, skola under titel »engångskostnader för lantförsvaret» i riksstaten för år 1916 uppföras såsom ett gemensamt reservationsanslag.

V == utskottet.

VI == utskottet.

samt, under avdelning III,

att riksdagen må medgiva att till täckande av anslagen för år 1916 till engångskostnader för försvaret må av statsverkets värnskattefond tagas i anspråk ett belopp av 28,192,064 kronor.
